

Interpretation Of The Phenomenon Of Heroicity In Homer's Epistle "ILIADA": The Example Of The Images Of Achilles And Hector

Salimjonova Dilnavoz Kamolddin qizi

FarSU, Faculty of Philology, Uzbek language

1st year student

Abstract

This article analyzes the concept of heroism in the epic poem "Iliad" through the images of Achilles and Hector. The author compares the character of ancient heroes with the figures of Alpomish and Jaloliddin Manguberdi in Uzbek literature and history. The article covers the issues of personal pride and social duty based on the views of Uzbek and world scientists.

Keywords: Homer, Iliad, Achilles, Hector, courage, duty, Alpomish, Jaloliddin Manguberdi, epic thought.

Annotatsiya

Ushbu maqolada "Iliada" dostonidagi qahramonlik tushunchasi Axill va Gektor obrazlari orqali tahlil qilinadi. Muallif antik qahramonlar xarakterini o'zbek adabiyoti va tarixidagi Alpomish hamda Jaloliddin Manguberdi siymolari bilan qiyoslaydi. Maqolada shaxsiy g'urur va ijtimoiy burch masalalari o'zbek va jahon olimlarining qarashlari asosida yoritilgan.

Kalit so'zlar: Gomer, Iliada, Axill, Gektor, mardlik, burch, Alpomish, Jaloliddin Manguberdi, epic tafakkur.

"Adabiyotshunoslikda obraz tushunchasi san'atning o'ziga xos tili bo'lib, u dunyoni inson timsoli orqali aks ettiradi. Xususan, qahramonlik obrazi o'zida jasorat va olijanoblikni mujassam etgan shaxs tasviridir. Bunday obrazlar, odatda, xalq taqdiri hal qilinayotgan palla yoki shon-sharaf maydonida namoyon bo'ladi [1, 207-b]. Axill va Gektor antik davr adabiyotidagi qahramonlik obrazining eng yorqin misollaridir. Ular o'zlarining mardligi, or-nomusni hamma narsadan ustun qo'yishi va fojiviy qismati bilan qahramonlik haqidagi tasavvurlarni shakllantirgan.

Gomerning "Iliada" dostoni jahon adabiyoti tarixida qahramonlik eposining ilk va eng mukammal namunasi sifatida e'tirof etiladi. Asar shunchaki Troya urushi epizodlarini emas, balki insonning hayot va o'lim, shon-sharaf va burch o'rtasidagi axloqiy tanlovlarini badiiy gavdalantiradi. Antik davr olimi Aristotel o'zining "Poetika" asarida eposning fojiviy qahramoni haqida to'xtalar ekan, uning ham insoniy fazilatlarga, ham o'ziga xos "fojiviy ayb"ga ega bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi [3]. Gomer qahramonlari o'z harakatlari bilan insoniyatning mardlik haqidagi ilk tasavvurlarini shakllantirganlar.

"Iliada"da qahramonlik — bu shunchaki jismoniy ustunlik emas, balki taqdirning qat'iy hukmiga qarshi inson irodasining namoyon bo'lishidir. Axill antik dunyo tushunchasidagi "kleos" (boqiylikka eltuvchi shon-sharaf) timsolidir. U o'zining fojiviy qismatini — yosh o'lishini bilsada, shonli o'limni uzoq va mazmunsiz hayotdan ustun qo'yadi. Axillning xarakteri murakkab: bir tomondan u o'z shaxsiy g'ururi uchun butun qo'shinni xavf ostiga qo'yuvchi mag'rur jangchi bo'lsa, ikkinchi tomondan, do'sti Patrokl uchun o'zini jangga otgan sadoqatli do'stdir. Mening fikrimcha, Axillning bu isyonkor ruhiyati o'zbek xalq dostonidagi Alpomish obraziga juda yaqin. Adabiyotshunos olim Dilmurod Quronov ta'kidlaganidek, epos qahramoni uchun shaxsiy nomus va mardlik tushunchasi hayot-mamot masalasidir [4]. Alpomish ham xuddi Axill kabi o'z haq-huquqi kamsitilganda or-nomusini himoya qilishni birinchi o'ringa qo'yadi. Har ikki qahramon ham shaxsiy manfaat va jamiyat manfaati to'qnash kelganda, avvalo, o'z shaxsiyatini tasdiqlashga intiladi.

Gektor esa Axillga qarama-qarshi o'laroq, jamoaviy qahramonlik modelini aks ettiradi. U shaxsiy istaklari uchun emas, balki Troya xalqi, oilasi va vatanining kelajagi uchun jang qiladi. Uning jasorati insoniy zaifliklarni va o'lim vahimasini yengib o'tgan mas'uliyat hamda axloqiy burch qahramonligidir. Dostonda Gektorning rafiqasi Andromaxa bilan xayrlashish sahnasi uning qahramonlik darajasini yanada yuksaltiradi. U o'z oilasini sevadi, ammo vatan oldidagi burchi uni jang maydoniga yetaklaydi. Gektordagi bu xislat tariximizdagi buyuk siymo — Jaloliddin Manguberдини yodga soladi. O'zbek olimi I.Karimov antik adabiyot haqidagi tadqiqotlarida Gektorni "vatan tayanchi" deb ataydi [5]. Manguberdi ham xuddi Gektor kabi dushmanning son jihatdan kuchi ko'pligini bilsa-da, orqaga chekinmaydi. Gektorning Troya devorlari oldidagi so'nggi jangi va Manguberding Sind daryosi bo'yidagi jasorati — bu o'z xalqi uchun jonini fido qilgan mardlarning umuminsoniy ramzidir.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, Axill va Gektor o'rtasidagi to'qnashuv nafaqat ikki jangchining, balki ikki xil dunyoqarashning kurashidir. Axill — individual qalbnig isyoni, Gektor esa xalq oldidagi sadoqat timsolidir. Aristotel nazariyasiga ko'ra, Gektorning fojiasi uning burchiga sodiqligidadir, Axillning fojiasi esa o'z qudratining asiriga aylanishidadir.

Gomer o'z asarida troyalik qahramonni grek qahramonidan kam bo'lmagan mehr bilan tasvirlaydi. Bu esa o'zbek va jahon adabiyotshunosligida insoniylikning millat tanlamasligini isbotlaydi. Xulosa qilib aytganda, "Iliada" dostonida qahramonlik fenomeni shaxs va jamiyat o'rtasidagi muvozanatni aks ettiradi. Qodir Mirmuhammedovning o'zbek tilidagi mahoratli tarjimai antik ruhni milliy adabiyotimizning ajralmas qismiga aylantirdi [2]. Axill orqali shaxsiy qadr-qimmat, Gektor orqali esa vatan oldidagi muqaddas burch g'oyasi bugungi avlod uchun ham o'rnak bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Quronov D., Mamajonov Z., Sheralieva M. Adabiyotshunoslik lug'ati. – Toshkent: Akadernashr, 2013. – 207 b.
- Халилова, Л. (2024). Проблемы обучения диалога на занятиях иностранного языка. O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari, 737-739.
- Халилова, Л. (2022). ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ ДВУЯЗЫЧИЯ И РОЛЬ ДИАЛОГА В НИХ. Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований, 2(2), 716-719.
- Khaydarov, N., & Ramanova, D. (2024). COMPREHENSIVE STUDY OF BURNOUT SYNDROME IN NURSES. Collection of scientific papers «SCIENTIA», (February 23 2024; Amsterdam, Netherlands), 284-286.
- Khaydarov, N. K., Ramanova, D. Y., & Usmanbekova, G. K. (2021). MANIFESTATIONS OF BURNOUT SYNDROME IN LISTENERS OF NURSING ADVANCED TRAINING COURSES. Журнал" Медицина и инновации", (4), 86-90.
- Mamirova, D. (2026). SOCIOLINGUISTIC RESEARCH OF ADVERTISING TEXTS. Asian journal of scientific research and innovations, 1(1), 155-157.
- Shirinboyevna, M. D. (2024). NUTQIY AKTLARNING REKLAMA MATNLARIDA IFODALANISHI. Innovation: The journal of Social Sciences and Researches, 2(2), 39-42.
- Mamirova, D. (2024). REKLAMA MATNLARIDA XRONOTOPNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI. Innovation: The journal of Social Sciences and Researches, 2(1), 45-47.
- Mamatkulov, Z. S. S. B. M., & Abdurakhimov, B. A. (2022). Features of Morbidity of Workers in the Copper Industry.
- Askarov, O. O., Abdurakhimov, B. A., & Janani, V. (2023). RESULTS AND SURVEYS ABOUT AWARENESS OF THE MITRAL VALVE PROLAPSE.

- Shodikhanov, S. (2025). SEMANTIC AND LEXICOGRAPHIC ANALYSIS OF MILITARY TERMINOLOGY IN UZBEK, RUSSIAN, AND ENGLISH.
- Shodikhanov, S. (2026). Cross-Linguistic Perspectives On Military Terms: Uzbek, Russian, And English. *Stanford Database Library of International Journal Of Literature And Languages*, 6(01), 195-197.
- Тагаева, Т. (2025). The system of personages in WS Maugham's works. *Диалог, интеграция наук и культур в процессе научного и профессионального образования*, 1(1), 116-118.
- Tagayeva, T., & Amanova, S. (2024). Stylistic Peculiarities of Literary Text in Creative Works of Bernard Shaw. 2024: Humanistic Role of Language and Literature in the Contemporary Globalization.
- Rajapbayevna, A. N. (2026). TA'LIM TIZIMIDA GENDER PARADIGMALARINING ASOSIY XUSUSIYATLARI. *Qo'qon DPI. Ilmiy xabarlar jurnali*, 8(01), 431-435.
- Doniyor og'li, T. I., & Rajabbayevna, A. N. (2026). YURAK—HAYOT DVI GATELI VA UNING METABOLIK YOQILG'ISI: FIZIOLOGIK, BIOKIMYO V VA PROFILAKTIK ASOSLARI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).
- Maxamatjanova, N. M., Mirxaydarova, F. S., & Mirxaydarova, S. M. (2023). DEPRESSIYA RIVOJLANISHIDA QANDLI DIABETNING AHAMIYATI. *Академические исследования в современной науке*, 2(7), 19-20.
- Bo'Riyeva, G. (2023). Saida Zunnunova she'riyatida sintaktik takrorlar. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(5), 186-192.
- Bazarova, S. H. (2021). Pre-processing of audio signals. *Мировая наука*, (1), 6-8.
- Murodbek, A. (2026). QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIKDA URUSH VA TINCHLIK KONSEPTUAL TAHLILINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR*, 2(7), 429-433.
- Murodbek, A. (2026). O'ZBEK VA INGLIZ ADABIYOTIDA "URUSH" VA "TINCHLIK" KONSEPTLARI ORQALI INSONIYLIK, EZGULIK VA ADOLAT G'OYALARINING BADIY IFODASI. *YANGI RENESSANSDA ILM-FAN TARAQQIYOTI*, 1(4), 348-351.
- Sattorqul o'g'li, A. I., & Furqatovna, N. D. (2025). TEACHING SPEECH ACTS AND INTONATION AS MEANS OF EXPRESSING MOTIVATION TO ACTION. *TADQIQOTLAR*, 76(7), 181-183.
- Sattorqul o'g'li, A. I., & Furqatovna, N. D. (2025). TEACHING SPEECH ACTS AND INTONATION AS MEANS OF EXPRESSING MOTIVATION TO ACTION. *TADQIQOTLAR*, 76(7), 181-183.
- Zafarovna, A. M., & Raxmiddinova, O. M. (2024). The Use of Modern Educational Technologies in the Process of Teaching Foreign Languages. *Science and innovation*, 3(Special Issue 19), 324-326.
- Zafarovna, A. M. (2025). AUTONOMOUS LEARNING: FOSTERING INDEPENDENCE IN LANGUAGE STUDENTS. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR*, 2(1), 151-153.
- Narzikulova, R. (2022). Peculiarities of 20th century english literature and main characteristics. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(1), 247-250.
- Narziqulova, R. About the Great English Writer George Orwell. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(4), 29-32.
- Jahonovna, S. S., & Avazbekovna, I. M. (2024). The Importance of Terminology in the Study of Specialized Language. *Science and innovation*, 3(Special Issue 19), 279-282.
- Шомуродова, Ш. Ж. (2010). Теоретические предпосылки фразеологической деривации. *Вестник Челябинского государственного университета*, (22), 148-150.

- Akhmedova, M. K., & Khamidullaeva, M. (2024). Chet tilini o'qitishda psixologik omillarning o'rni. *ilmiy tadqiqot va innovatsiya*, 3(1), 39-43.
- Jalolov, J. J., & Makhkamova, G. T. (2015). *Sh. S. Ashurov English Language Teaching Methodology (theory and practice)*.-T.: "Fan va texnologiya".
- Gomer. *Iliada*. (Tarjimon: Q. Mirmuhammedov). – T.: Sharq, 1988.
- Aristotel. *Poetika*. (Tarjimon: U. To'ychiyev). – T.: Yangi asr avlodi, 2011.
- Quronov D. *Adabiyotshunoslikka kirish*. – T.: Fan, 2007.